

Nr 162.

Av herr **Olsson** i Mora **m. fl.**, om avslag å Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av anslag för uppförande av ett spetälskesjukhus i Mora Noret m. m.

Redan år 1905 anhöll kungl. medicinalstyrelsen om propositions avlåtande till riksdagen rörande uppförande av ett spetälskesjukhus i Mora. Antalet spetälskesjuka inom Dalarna var då 21, och medicinalstyrelsen yttrade i sin framställning till regeringen, att man svårigen kunde få annan uppfattning än att sjukdomen i Dalarna hotade att tilltaga.

Frågan om åtgärder för ett kraftigare bekämpande av spetälskesjukdomen i landet — bland annat uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna — bragtes sedan genom motion under riksdagens prövning år 1912. Antalet spetälskesjuka inom Dalarna var då 20, därav enbart inom Mora socken, där det nya spetälskesjukhuset tänktes förlagt, 9.

Riksdagen anhöll om utredning och förslag angående åtgärder, som borde vidtagas för kraftigt bekämpande av spetälskesjukdomen i landet. Utredning verkställdes, och vid 1916 års riksdag anvisades på Kungl. Maj:ts förslag 40,000 kronor på extra stat för år 1917 för uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna. I den utredning, som låg till grund för Kungl. Maj:ts proposition, hade medicinalstyrelsen den 21 december 1914 uttalat, att någon minskning av sjukdomsfallens antal icke kunnat påvisas under de senaste 9 åren. Verkligt nya sjukdomsfall uppträdde allt fortfarande så gott som årligen såväl i Kopparbergs som i Gävleborgs län. Av rent humanitära skäl men även, och det i lika grad, av sanitära skäl ansåg medicinalstyrelsen, att ett verkligt och stort behov av en sjukvårdsanstalt i Dalarna för spetälskesjuka föreläge.

Mot medicinalstyrelsens utredning skulle möjligen kunna invändas, att en tendens till minskning av antalet spetälskesjuka inom Dalarna redan år 1914 kunde iakttagas. Med utsträckande ett eller två år av styrelsens statistiska jämförelse för de senaste nio åren kunde nämligen fastslås, att antalet spetälskesjuka inom Kopparbergs län nedgått från 23 år 1904 eller 21 år 1905 till 17 år 1914. År 1907 var siffran uppe i 26 och utgjorde år 1915 18 samt 1916 19.

Det förslag, vari utredningen utmynnade, liksom riksdagens år 1916 fattade beslut, må dock gärna erkännas ha varit i stort sett väl motiverade vid den tidpunkt, då beslutet tillkom.

Sedan dess synes emellertid frågan om spetälskesjukvården i Dalarna ha kommit i ett väsentligt förändrat läge.

Detta framgår kanske allra bäst av följande statistiska uppgifter rörande antalet spetälskesjuka inom Kopparbergs län:

År.	Antal sjuka.	År	Antal sjuka.
1904	23	1912	20
1905	21	1913	21
1906	20	1914	17
1907	26	1915	18
1908	23	1916	19
1909	23	1917	18
1910	22	1918	15
1911	19	1919	13

Minskningen av antalet sjuka är påfallande. Sedan rapporten för år 1919 avgavs, har för övrigt ännu en av länets spetälskesjuka avlidit. Antalet spetälskesjuka inom Dalarna utgör alltså för närvarande 12. Inom Mora socken, där de spetälskesjuka år 1912 voro 9, har antalet nedgått till 4. Av länets samtliga 12 spetälskesjuka äro jämt hälften intagna på sjukhuset i Järvsö. År 1912, då endast 43 procent av Dalarnas spetälskesjuka vårdades därstädes, yttrade medicinalstyrelsen, att kunde man räkna på att denna interneringsprocent skulle bevaras, vore ett hastigt avtagande av sjukdomen att vänta. Procenten har icke blott bevarats utan ytterligare förbättrats, och styrelsen har fått rätt i fråga om interneringens gynnsamma verkan. — Av de 6 på sjukhuset i Järvsö intagna dalapatienterna, vilka uppnått en medelålder av omkring 64 år, ha 4 vårdats där flera år och med sannolikhet vant sig vid förhållandena på denna anstalt. Av de övriga 6 spetälskesjuka inom länet, vilka hittills motsatt sig internering, har en uppnått 69 år, en 68 år och två vardera 64 år. Ytterligt få av dessa, om ens några, torde kunna förnås att frivilligt söka vård på ett spetälskesjukhus, även om sådan vård bereddes inom länet.

De anförda förhållandena — vartill kan läggas, att under de två senaste åren *inga* nya spetälskefall konstaterats inom Dalarna — synas utgöra starka skäl för ett ytterligare uppskov med uppförandet av spetälskesjukhuset i Mora Noret.

De väsentligt ökade byggnadskostnaderna och hänsynen till de statsfinansiella svårigheterna peka i samma riktning. År 1905 beräknades det då ifrågasatta spetälskesjukhuset kräva en kostnad av 55,000 kronor. År 1916 räknade riksdagen med en byggnadskostnad av 81,020 kronor och

1917 beräknades samma kostnad till 110,900 kronor. Nu anses totalkostnaden för sjukhusanläggningen komma att uppgå till 364,000 kronor.

Då uppskov ifrågasattes med denna anläggning, synes det emellertid ej rådligt att fortfarande undanskjuta de två övriga åtgärder, som av motionären vid 1912 års riksdag föreslogos till ett effektivare bekämpande av spetälskan, men vilka av riksdagen med en välvillig motivering uppskjutits i avvaktan på erfarenheter från verksamheten vid det beslutade spetälskesjukhuset i Dalarna. Den ena av dessa åtgärder avser skärpta bestämmelser i fråga om internering av spetälskesjuka. Den andra, som utgör ett oundgängligt komplement till den förra, avser beredande av ekonomiskt understöd av statsmedel åt sådana internerade spetälskesjukas familjer, vilka äro i behov härav. Ett enda exempel ur verkligheten må belysa behovet av båda åtgärderna. Det är å ena sidan en fullkomligt missriktad humanitet, att en fattig spetälskesjuk arbetarhustru kan få sköta sju små barn. Å andra sidan är det orimligt att begära, att hon skall lämna sina små och söka vård på ett spetälskesjukhus, så länge hon icke kan erhålla ett understöd, med vilket hennes arbetskraft inom hemmet kan ersättas.

På grund av det anförda och då uppförandet av spetälskesjukhuset i Mora Noret ännu icke påbörjats, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

a) att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag i bilagan till årets statsverksproposition, femte huvudtiteln C, punkt 29, om anvisande för år 1921 av ett reservationsanslag av 130,000 kronor för uppförande av ett spetälskesjukhus i Mora Noret, måtte besluta, att påbörjandet av detta byggnadsföretag skall tillsvidare uppskjutas i avvaktan på Kungl. Maj:ts och riksdagens förnyade omprövning av ärendet, samt

b) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i fråga om dels skärpta bestämmelser rörande internering av spetälskesjuka, dels beredande av understöd av statsmedel åt sådana internerade spetälskesjukas familjer, vilka prövas vara i behov härav.

Stockholm den 22 januari 1920.

A. Olsson i Mora. Bernh. Eriksson. L. Alvin. H. Hansson i Rättvik.
E. G. Nilsson. Fredr. Aarnseth C. G. Olsson.